

Opplegg for ordets liturgi for barn

Tidsramme: 20-25 minutter

Aftenmessen skjærtorsdag – år A

Innledning

Når menigheten samles skjærtorsdag, langfredag og påskennatt/påskedag, feirer vi den store forvandlingen som startet med Jesu død og oppstandelse, og som vi alle får del i gjennom Kirkens sakramentale liv. Vi feirer at vi tar del i overgangen fra døden til livet. Mange steder er det vanlig å ha "fri" på søndagsskolen disse dagene, noe som gjerne resulterer i at færre barn blir med i kirken i påsken fordi messene er så lange. Kanskje vi heller skal tenke at nettopp disse dagene er spesielt viktige for barna – som for oss andre, og derfor hjelpe dem til å delta ved å tilrettelegge Ordets liturgi disse dagene. Tanken bak opplegget er å hjelpe barna til å erfare at de er deltakere i frelsesdramaet, slik vi voksne også erfarer det i påskens liturgi. Skjærtorsdag, langfredag og påskedag er en liturgisk enhet, noe som også reflekteres i barnas opplegg. I likhet med liturgien inne i kirken følger det gangen i lidelsehistorien og avsluttes med påskedagens glede. På samme måte som kirkens feiring disse dagene er annerledes og krever mye forberedelse, er dette også tilfelle med opplegget for barna. I denne skissen til opplegg er det ikke tatt hensyn til ulike evangelierrekker, men lagt opp til en lik feiring hvert år. Til oppmuntring: opplegget blir enklere å gjennomføre for hvert år – ta vare på alle rekvisitter og notater i egen eske og hent frem.

Evangelium

Johannes 13,1-15

Påkehøytiden var ennå ikke begynt; men Jesus visste at timen var kommet, da han skulle dra fra denne verden over til sin Far. Og som han alltid hadde vist dem som var hans her i verden, hvor han hadde dem kjær, gav han dem nå det ytterste bevis på sin kjærlighet. Aftensmåltidet var i gang; og djevelen hadde allerede inngitt Judas, sønn av Simon Iskariot, at han skulle forråde ham. Jesus, som visste at Faderen hadde overlatt alt i hans hender, og at som han var utgått fra Gud, var det til Gud han vendte tilbake, reiser seg da fra bordet, legger kappen av seg og binder et klede om seg. Så heller han vann i et fat og gir seg til å vaske disiplenes føtter og tørre dem med det klede han bærer om livet. Han kommer da også til Simon Peter. Men han sier: «Skal du vaske mine føtter, Herre?» Jesus svarte: «Det jeg gjør, forstår du ikke nå, men du skal skjønne det siden.» Men Peter sier: «Aldri i evighet skal du vaske mine føtter!» Jesus svarer: «Får jeg ikke vaske deg, har du ingen plass hos meg.» Da sier Simon Peter: «Ikke bare føttene, Herre, men hendene og hodet med!» Jesus sier: «Den som har tatt et bad, trenger ikke vaske seg, han er ren over det hele. Og dere er rene – dog ikke alle.» Han visste nemlig hvem forræderen var; derfor var det han sa at de ikke alle var rene. Da han var ferdig med å vaske deres føtter, og hadde tatt på seg kappen og satt seg til bords igjen, sa han til dem: «Forstår dere hva jeg nå gjorde for dere? Dere kaller meg 'Mester' og 'Herre', og dere gjør rett i det; jeg er det.

Men har da jeg, som er Herren og Mesteren, vasket deres føtter, da skylder også dere å vaske hverandres føtter; det er et eksempel jeg har gitt dere, og hva jeg har gjort for dere, skal også dere selv gjøre.»

Øvrige lesninger

Andre mosebok 12,1-8.11-14; Paulus' første brev til korinterne 11,23-26

Refleksjon og hovedbudskap

Hovedmålet er å gjøre fortellingen levende, og gjøre den til vår egen fortelling / erfaring. Vi skal anskueliggjøre (men ikke "forklare i hjel") sammenhengen mellom utvandringen av Egypt (det jødiske påskemåltid) og Jesu feiring av påsken og vår egen påske. Et bra alternativ er selvsagt å legge vekten på fotvaskingen og Jesu eksempel for oss slik dette årets tekst innbyr til.

Til fordypning

Åtte dager i Jerusalem (Bok om jødisk og kristen påskefeiring), Ole Christian Kvarme, Verbum, Oslo: 1996

Artikler fra katolsk.no om liturgien i Den stille uke:

<http://www.katolsk.no/praksis/syklus/artikler/kirkearet/artikler/stilleuke>

<http://www.katolsk.no/praksis/syklus/artikler/kirkearet/artikler/paasken>

Artikler fra katolsk.no om eukaristien:

<http://www.katolsk.no/artikler/sakramentene/nattverd.htm>

<http://www.katolsk.no/artikler/missa.htm>

<http://www.katolsk.no/artikler/messemin.htm>

<http://www.katolsk.no/artikler/messemat.htm>

Dette må du ha gjort klart på forhånd

På et rundt fat i midten (sederfatet) står små skåler med ulike matretter:

- *En stekt lammeknoke* (kan bruke et kyllinglår): symbol på påskelammet som ble slaktet i Egypt. Den minner også om Jesus som er vårt påskelam.
- *Mursteinsdeig*: deigen lages av revne epler, malte mandler/valnøtter blandet med kanel og druesaft. Det lages firkantede kaker som skal minne om leiren (teglsteinen) som israelittene brukte til å bygge byer for farao. Her kan også brukes firkantede tyrkiske søtsaker som fåes kjøpt i "innvandrerbutikker".
- *Bitre urter*: revet pepperrøtt blandet med rødbeter. Dette skal minne om slaveriet i Egypt.
- *Persille og bolle med saltvann*: persillen skal dyppes i saltvann til minne om israelittenes gråt i Egypt, vandringen gjennom Sivsjøen.
- *Hardkokte egg*: egget er et symbol på det ekstra festoffer som ble båret fram i templet på høytiden.
- *Et fat med usyret brød*: dette brødet er bakt uten gjær eller annet hevingmiddel og ligner på vårt flatbrød eller kaptein-kjeks. Det er til minne om at israelittene måtte skynde seg ut av Egypt.

- *Vin*: her kan vi bruke rød druesaft isteden.
- [*Middagsrett*: sløyfes i søndagsskolen pga for liten tid. I sammenhenger utenfor søndagsskolen (på leir eller hjemme i familien) kan middagsretten f.eks. være lammekjøtt eller en gryterett.]
- *Mugge, vaskefat og håndkle*: hvis fotvaskingen dramatiseres.

Sett også klar flanellograf med sjablonger for formidling av bibelteksten.

Gjennomføringen av opplegget bør ta hensyn til hvor mye tid man beregner. Tenk gjennom dette på forhånd, snakk evt. med presten om hvor mye tid det dreier seg om. Det er bedre å gjøre noe ordentlig og kutte noe annet, enn å rushe gjennom et program.

Innledning/åpning

Messen er på kvelden. Barna har forventninger til at dette er en spesiell dag. Vi går sammen inn i et rom med dempet belysning som er forberedt på forhånd. Det er dekket et lavt langbord (sammensatte salongbord) med puter rundt, det er gjerne levende lys. Det er spesielt, stemningsfullt og feststemt. Vi innleder med å fortelle barna at i dag er den en spesiell dag, nemlig den dagen Jesus feiret sitt siste måltid.

Opplegg for formidling av bibelteksten

Før man starter måltidet, kan det være greit å kort vise til en flanellograf som er ferdig oppstilt på forhånd, som viser Jesus og disiplene under det siste måltid. Man kan også si at dette ligner på det måltidet vi spiser inne i kirken, med brød og vin. Så kan man gå videre til å anskueliggjøre det måltidet som fant sted samtidig som man forteller om da Jesus feiret påskemåltidet med disiplene sine. I denne fortellingen kan integreres historien om Israelfolket i Egypt og smaking av de ulike rettene hvor det passer til dette. Poeng: fortellingen er vår egen fortelling – kan fortelles i "vi"-form.

Struktur:

Da Jesus feiret påske med disiplene feiret de den gangen Israelfolket ble fridd ut fra Egypt. Dette feiret de hvert år. De fortalte om det som skjedde da (mange barn har sett "Moses-filmen" – "Prinsen av Egypt" og kan historien) og spiste mat som minnet dem om det som skjedde: "Da vi var slaver i Egypt, måtte vi arbeide for farao hele dagen. Vi bar stein til pyramidene og måtte slite og svette. Pyramidene måtte ha firkanta steiner, derfor har vi firkantede kaker. (Send fatet rundt så alle får smake). Farao var så streng, og vi ble så slitne da vi måtte slave i Egypt. Det var hardt og bittert arbeid. Derfor har vi bitre urter til måltidet i kveld (alle smaker bitre urter). Vi gråt mye (alle får dyppe og smake persille). Så sendte Gud Moses for å redde oss ut fra Egypt, men Farao ville ikke la oss fare (fortell om de ti plagene – el la barna gjøre det: blod, frosker, lus, klegg, pest, byller, hagl, gresshopper, mørke, førstefødtes død). Farao ble sint og vi måtte reise i all hast, brødet rakk ikke å heve, derfor spiser vi usyret brød (alle smaker flatbrødet – *hvordan er brødet i kirken?*)".

Etter fortellingen får alle smake "vinen" og vi ber en takkebønn, for eksempel: *Vi takker deg, Gud, for at du frelste ditt folk fra fangenskapet i Egypt, og for at Jesus frelste oss fra synden og døden.* Her kan fortelles om at Jesus brukte vinen og brødet fra dette måltidet og sa at det var hans legeme og blod. (*"Har dere hørt det inne i kirken?"*)

Under Jesu måltid med disiplene sine gjorde Jesus noe uvanlig, han vasket føttene til disiplene sine. Her kan fotvaskingen dramatiseres – hvis man har tid, eller man kan gå inn i kirken for å se fotvaskingen der. Allier deg da gjerne med en hjelper inne i kirken som sier ifra når barna skal komme slik at man rekker fotvaskingen som foregår der.

Sangforslag

Syng gjerne under måltidet:

Hevenu shalom aleichem, nr. 112 i *Barnesalmeboka* (Verbum, 1999)

Jeg løfter mine øyne opp til fjellene, nr. 189 i *Adoremus* (NUK, 2008)

Andre punkter som kan tas med

Informasjon fra den liturgiske kalenderen: Det er kollekt til Det hellige land.

Avslutning

Vi går inn med forventning om å se fotvaskingen i kirken.